

(ร่าง) ปาฐกถาพิเศษ

“ทิศทางนโยบายด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข”

โดย

ฯพณฯ วิทยา แก้วภราดัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

การประชุมสัมมนา “ร่วมคิดร่วมสร้าง ระบบคุณภาพสถานพยาบาลในประเทศไทย”

จัดโดย สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ เวลา ๙.๐๐-๙.๓๐ น.

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร

ในโอกาสที่สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การมหาชน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ที่ผ่านมา จัดให้มีการประชุมในวันนี้ขึ้นเพื่อเชิญชวนท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย มาร่วมให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสร้างระบบคุณภาพของสถานพยาบาลในประเทศไทย นับว่าเป็นจังหวะอันเหมาะสมที่จะได้ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา ความท้าทายที่ต้องเผชิญ และแนวทางที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าร่วมกัน

รัฐบาลนี้มีนโยบายที่จะบริหารราชการแผ่นดิน โดยน้อมนำหลักการและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ มีเป้าหมายด้านสาธารณสุขที่จะให้ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพอย่างครอบคลุม มีคุณภาพ และเข้าถึงบริการได้อย่างไม่เป็นอุปสรรค มีนโยบายที่จะพัฒนาระบบบริการสุขภาพของภาครัฐในทุกกระดับให้ได้มาตรฐาน ยกย่องสถานอนามัยเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และพัฒนาระบบเครือข่ายการส่งต่อในทุกกระดับให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ระบบหลักประกันสุขภาพมีคุณภาพอย่างเพียงพอ ทัวถึง มีทางเลือกหลากหลายรูปแบบ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ถือเป็นจุดเปลี่ยนในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการซ่อมสุขภาพมาบรรจบเพื่อให้เกิดการบูรณาการ เกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นการทำงานเชิงรุกที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเองและท้องถิ่น เพื่อลดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง รวมทั้งปรับปรุงบริการสุขภาพให้ประชาชนเข้ารับบริการในพื้นที่ได้สะดวกมากขึ้น

หากจะมองในเชิงทิศทางนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพของระบบบริการสาธารณสุข จะมีแง่มุมต่างๆ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง **ระบบสุขภาพพอเพียง**เป็นเป้าหมายที่ทุกฝ่ายต้องร่วมใจกันไปให้ถึง
ค่าใช้จ่ายด้านบริการสุขภาพที่สูงขึ้นจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนา
ประเทศ การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพควรนำไปสู่ความสมเหตุสมผลในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ
ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการเอง และในส่วนของผู้ใช้บริการ มาตรการและเครื่องมือการพัฒนา
คุณภาพที่สามารถลดความสูญเสียเปล่าต่าง ๆ ลงได้ น่าจะได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้

ประการที่สอง **คุณภาพที่ครอบคลุมทั่วถึง** ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสเข้าถึง
บริการที่มีคุณภาพไม่ว่าจะอยู่ที่ส่วนใดของประเทศ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือกัน
หลายฝ่าย ต้องมีการกระจายทรัพยากรที่จำเป็นให้ทั่วถึง ทำให้คุณภาพเป็นเรื่องปกติในงานประจำ
ในบริการทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมภูมิไปถึงตติยภูมิ และเป็น**คุณภาพที่ไร้รอยต่อ** ระบบบริการ
สุขภาพทั้งหมดเป็นเสมือนหนึ่งเดียวกันที่พร้อมจะส่งผู้ป่วยไปยังจุดที่ให้การดูแลได้อย่างเหมาะสม
ที่สุด

ประการที่สาม **การสร้างสุขภาพควบคู่กับการซ่อมสุขภาพ** การสร้างเสริม
สุขภาพมีทั้งมิติของการป้องกันและการบำบัดเยียวยา สร้างได้ทั้งในคนดีและคนที่เจ็บไข้ สร้าง
สุขภาพในคนดีเป็นการป้องกัน ป้องกันได้ก็ไม่ต้องรักษา สร้างสุขภาพในคนที่เจ็บไข้เป็นการ
เยียวยา เยียวยาโดยใช้ต้นทุนภายในตัวคนไข้เข้ามาร่วม ช่วยลดต้นทุนที่ต้องใช้จ่าย ลดภาระของ
เจ้าหน้าที่ และได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ทั้งการสร้างและการซ่อมสุขภาพ ควร**เป็นไปด้วยความรัก
และหัวใจ** ใส่ใจต่อความทุกข์ยากและความลำบากใจ มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความ
ละเอียดอ่อนต่อมิติทางสังคมวัฒนธรรมของความเจ็บป่วย และใส่ใจในมิติของความเป็นมนุษย์
ผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุข

ประการที่สี่ **การเน้นงานสุขภาพชุมชนและบริการปฐมภูมิ** ซึ่งต้องร่วมมือกัน
ทำในทุกระดับ สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นแนวหน้า โรงพยาบาล
ชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป ก็มีทั้งส่วนที่ตัวเองต้องทำ และส่วนที่เป็นพี่เลี้ยงคอย
ส่งเสริมสนับสนุนคนอื่น **คุณภาพของเครือข่ายบริการปฐมภูมิ** จึงเป็นความรับผิดชอบ
ร่วมกันของสถานบริการทุกระดับ ร่วมกันรับภาระให้บริการ และร่วมกันพัฒนาคุณภาพของทั้ง
เครือข่าย

ประการที่ห้า การตอบสนองความคาดหวังพื้นฐานของประชาชน ผู้ที่ไม่สมควรตายต้องไม่ตาย ผู้ที่ไม่สมควรพิการต้องไม่พิการ การดูแลรักษาไม่ควรให้ของแถมที่ผู้ป่วยและญาติไม่ต้องการ การป้องกันความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนต่างๆ เป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องใส่ใจ ต้องเอาความสูญเสียมาเป็นบทเรียนในการทำให้ระบบมีความรัดกุมขึ้น ระบบคุณภาพควรส่งเสริมให้ระดมสรรพกำลังมาทำเรื่องนี้กันให้มาก ควรทำให้การกล่าวคำขอโทษและการเปิดเผยข้อมูลเป็นเรื่องปกติในระบบบริการสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขัดแย้งและการฟ้องร้องเนื่องมาจากการเข้ารับบริการรักษาพยาบาล

ประการที่หก กลไกการรับรองคุณภาพสถานพยาบาลควรหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในระบบอย่างต่อเนื่อง ฝังจนเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ เป็นงานประจำ มีความยั่งยืน ใช้ฐานความรู้ สร้างความรู้ และสร้างเครือข่ายเรียนรู้ไปด้วยกัน

การจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล(องค์กรมมหาชน) หรือ สรพ. เป็นก้าวอย่างที่สำคัญของประเทศไทยในการใช้การประเมินและรับรองคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบริการ ตลอดจนเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย โดยการพัฒนาเหล่านี้มีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ แต่ยังคงสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาในระดับสากล

จากประวัติการพัฒนาขององค์กรตลอดช่วงระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา จนผลงานเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการสุขภาพ และเติบโตเป็น สรพ. ในวันนี้ สะท้อนถึงศักยภาพของ สรพ. ในการพัฒนาและประยุกต์องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มาจากต่างประเทศให้สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมไทย มีการสอดแทรกแนวคิด health promotion hospital, humanized health care และ people-centered care เข้ากับกระบวนการประเมินและรับรองของ สรพ. ได้อย่างกลมกลืนและไร้รอยต่อ

ในอนาคต ทิศทางการดำเนินงานของ สรพ. ควรอยู่ฐานขององค์ความรู้และงานวิจัยที่ทันยุคสมัย มีการจัดการความรู้และฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างแรงจูงใจและเน้นการมีส่วนร่วมของสถานพยาบาลทุกแห่งให้เข้าสู่กระบวนการยกระดับมาตรฐานคุณภาพ นำปัญหาสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา มีการต่อยอดและผสมผสานมิติด้านจิตใจ ความเอื้ออาทร ตลอดทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในกระบวนการพัฒนา มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพบริการสุขภาพ เช่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และรวมถึงเครือข่ายองค์กรวิชาชีพต่างๆ ราชวิทยาลัย สมาคมโรงพยาบาลเอกชน และเครือข่ายชุมชน

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ด้วยแรงผลักดันและความร่วมมือของทุกท่านในที่นี้ จะช่วยสนับสนุนให้ สรพ.เป็นองค์กรที่มีพลังในการขับเคลื่อนและร่วมสร้างสรรระบบบริการสุขภาพที่ดี ยิ่งๆ ขึ้น อันจะส่งผลให้นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพในทุกระดับ สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขอขอบคุณและขอเป็นกำลังใจแก่ทุกท่านในการสร้างสิ่งที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยของเราต่อไป.